

Георги Милков: Съдиите трябва да се проверяват тотално, преди да се назначат

"Първото голямо предизвикателство пред българската съдебна система, което е основно, трябва да наложи върховенството на закона. Следващата стъпка е как да убеди обществото и хората, които издържат системата, че системата е безпристрастна", казва Георги Милков, ръководител на проект „Близо до хората“ в интервю за ТВ "Европа".
ИНТЕРВЮ НА ДИМИТРИНА ПАНДУРОВА

Получих сигнал за действията на държавен съдебен изпълнител, които са в противоречие със закона. Ще ви помоля да поемете този случай, да видите дали има нещо нередно, за да съдействаме поне на един гражданин, за да покажем, че правосъдието е наистина близо до хората. Аз си давам сметка, че вие не сте от страната на правосъдната система, но като своего рода контрол, който упражнявате и това може да бъде от помощ.

Благодаря. Това не е единственият случай, в който граждани се обръщат към нас. Една от областите, в които трябва да се развива допълнително самият механизъм, това е съдебното изпълнение, има доста критики в тази посока, особено откакто се либерализира този пазар, вече има и частни, и държавни съдебни изпълнители, но тази дейност подлежи на съдебен контрол. Така че ние винаги подкрепяме хората първо да използват всички механизми, които правото в България предоставя, те да се обърнат към съда, защото няма нищо по-силно от това, да накараме институциите да работят. Ако някой идва при нас, без да е изчерпал всички възможни способи, това не е толкова сериозно. Ние не сме бюро жалби, ние сме по-скоро институция, която наблюдава как работят различните съдилища и показваме добрите и не толкова добрите практики. Всъщност този проект е ценен с това, че има учене чрез наблюдение или чрез опит.

Вие казвате, че има по-добри резултати спрямо 2007 г. Неотдавна американския посланик обаче каза, че в България има две съдебни системи – едната работи за обикновените хора и другата, която е по-страшна и работи в съвсем друго направление. Как ще опровергавате неговата теза?

Няма да опровергавам ничий дипломатически представител. Моята работа не е да споря с техни превъзходителства. Напротив. За да съм по-точен трябва да кажа, че една седмица по-късно подкрепи същата теза и немският посланик. Но, според мен, техни превъзходителства имат предвид, че важни за обществото знакови дела не се решават по начина, по който обществото очаква. Но ако погледнем как са работили двадесет избрани от нас съдилища през 2005 г., сега съпоставям как те работят 2010-2011 г., има напредък и хората трябва да го видят. В смисъл, в България има 181 съдилища, ние сме наблюдавали само 20 и когато съдебната система се напада, тя трябва да отговаря на тези упреци и критики и да обяснява, защото големият проблем на системата е, че тя не обяснява нищо, когато я нападат и когато я критикуват. Например хората в Червен бряг, които сме наблюдавали, или хората в Силистра, работят много добре. Ако погледнете процента на протести и обжалвания в тези места, той е много малък.

В провинциалните съдилища.

Точно така. Съдилищата в големите градове са натоварени с много дела на големите компании – т.нар. заповедни производства, които се решават на закрити заседания, което не позволява на правораздаването по другите дела да се движи в срок. Когато нападаме съда, трябва да е ясно точно от какво не сме доволни. Ние в нашия доклад сме направили все пак 10 страници с препоръки.

От какво не са доволни, според вас, хората. И как избрахте точно тези двадесет съдилища, които да наблюдавате?

Ние избрахме тези двадесет след консултации с Висшия съдебен съвет, от където ни посъветваха да изберем районни съдилища. И когато избрахме да са в Северна България, ние решихме да бъдат равномерно разпределени и ги обособихме в три групи: по големина, по брой магистрати и съдии, които работят, и по брой дела, които те разглеждат. По принцип не е възможно и не е сериозно да се направи тотално наблюдение на съдилищата в България и няма нужда от това. Има си Висш съдебен съвет, има си и инспекторат. Ние имаме много препоръки към работата на ВСС. Ние пилотирахме за първи път да има такова наблюдение на национално ниво, всички приеха, че те са положителни, препоръчаха да има същото проучване и в Южна България и ние имаме дългосрочен план какво да се случи с това.

И още нещо като контрапункт на това, което казвате – всяка година стават все повече делата в Страсбург, които са срещу държавата и които плащаме ние, данъкоплатците. Ето това е още един доказателствен елемент във веригата, че правосъдието не е много близо до хората, очевидно хората не са доволни от него, въпреки че вие казвате, че има добри резултати.

Така е, да. Затова докладът се казва „Доклад за напредъка на съда в Северна България“. Аз не се наемам и смятам, че е несериозно да давам обобщения за облика на съдебната система. Ние сме гражданска организация и нямаме на момента тази амбициозна цел. Ние сме си поставили малко по-умерена цел, в която искаме да покажем и положителното развитие и добрите съдебни практики в тези съдилища на местно ниво.

Колко от 20-те съдилища работят добре и имат добри практики?

Смея да кажа, че всички имат. Някои са малко по-добри. Ние смятаме, че сме добросъвестни наблюдатели, защото системата ни е много прозрачна, съдът участва в нея, той коментира нашите доклади преди да ги публикуваме, търсим местната общност.

Може ли обаче вашият извод за това да отговаря само за провинцията, защото София е един друг казус, Софийският съд е много натоварен и от там да идва тази разлика в заключението, което правят и дипломати, и политици, дори министър Попова понякога, да не говорим за хората и обществото.

Напълно е възможно и хипотезата ви, според мен, е правилна. Не е тайна, че около една трета от правосъдието е от софийския апелативен район. Тука са големите дела, големите интереси и най-недобрите условия за работа на съдиите, защото в съдилищата, които ние сме наблюдавали, на повечето места съдиите работят по един в кабинет. В Софийския районен съд работят по четирима-петима. Едно е да напишеш пет дела на месец, друго е да напишеш 80, друго е да напишеш 120. Това се отразява в много голяма степен на качеството на съдебния акт.

Но пък тогава трябва да бъдем още по-взискателни към провинциалните съдилища. Да, така е. Нашият проект има достойнството, че повдига летвата и обръща внимание върху тяхната работа и търси най-малките детайли, в които те не са перфектни и ние обръщаме внимание и даваме препоръка, кое да подобрят.

Кажете ми кои са ви препоръките?

Ще се върна на предишния ви въпрос – защо не са доволни гражданите – гражданите не са доволни, например защо не могат да плащат таксите, които са за съда, директно в съда в брой. Ние искаме да се обявят договорите с банките и защо не се изпълнява закона, позволяващ плащането в брой.

Това е много важно. Това е скандално.

Единият от аргументите на хората, които не приемат нашата теза, че трябва да се ограничи плащането в брой. Наистина е така, има европейска директива, приеха специален закон, но ако погледнем закона, който приеха депутатите януари месец, там таванът е над 15 хил. лева – задължително по банков път. Освен това ние предложихме най-масовите съдебни такси, които се плащат в съда до 50 лева да могат да се плащат само те в брой. Другото, ВСС, който управлява бюджета на съдебната власт, трябва сериозно да се намеси и той да преговаря за много облекчения или минимални комисионни за банката. Права е министър Попова, прави са и членовете на ВСС, България има едни от най-ниските съдебни такси. Така е. Но ако ги съотнесем със стандарта на хората, той съответства нормално, че е така. Нормално е системата да се самофинансира, като взема повече от клиентите. Това са пазарни механизми, но ние затова искаме да потърсим – логично ли е по време на криза това да го правим, как трябва да го направим, дали не е по-добре първо да се направи оптимизация на самата система. Банките изнесоха статистика - само от комисионни приходите на банките са около половин милиард годишно.

Това, което каза и министър Попова – контрол върху безпристрастността на магистратите и тяхната обективна преценка. За никога не е тайна, че този въпрос е за случая „Мануела Горсова“ – да се плаща в случая на причинителя на вреда. Къде отива справедливостта?

Права сте. Първото голямо предизвикателство пред българската съдебна система, което е основно, трябва да наложи върховенството на закона. Следващата стъпка е как да убеди обществото и хората, които издържат системата, че системата е безпристрастна. Ако в съда работят специално селектирани морално чисти, проверени отвсякъде хора, които не се крият зад инициали...

А как могат да попадат такива хора?

С драконовска селекция. Да кандидатстват с месеци, може и до една година, да проучат всичко, включително да дадеш разрешение да ти прослушват телефона, кредитните ти карти, всичко, което ти си правил.

Това ми звучи като мисия неприложима за България.

Не, такава е проучването в голяма част от ЕС. А в Америка съдиите са проучвани от ФБР и никой не поставя под съмнение това.

А у нас никой не ги проучва.

Да, защото има защита на личните данни и всеки е неприкосновен и когато го назначат, се оказва, че има няколко имота, с този е ходил на яхта, с другия ходил на лов и казват, ама той вече е несменяем и ние трябва да го търпим. Всъщност проблемът със селекцията не е добър. Трябва да се подобри драстично и в тази система трябва да работят наистина хора, които заслужават и тогава няма да ми задават тези въпроси. В момента не сме в тази ситуация.

Това са много добри препоръки.

За 4 години имаме видими резултати. През 2006-2007 г. ние говорихме първи за конфликт за интереси.

Имаме закон, но се нарушава.

Няма значение, имаме закон. В България всичко не става толкова лесно. Има голямо подобрене по отношение на забавянето на съдебните дела. Говоря за провинцията. В София не е точно така. В София инспекторатът изнесе дела от 1993 г. – нещо, което много помогна.

Но ключовите дела са пълен провал.

Да, според нас, проблемът отново опира до този, който ги прилага. Законът не е крив. А този, който го прилага.

Точно така.